

Počátky židovského osídlení

- ❖ příchod židovského obyvatelstva do Čech v období raného středověku
- ❖ řada legend o příchodu Židů (Salomon Kohn)
- ❖ dochované zprávy: Ibráhím ibn Jákúb – 2. pol. 10. století
Kosmova Kronika česká – r. 1090 Čechy a 1091 Brno
Jicchak Dorbello – r. 1146 Olomouc
- ❖ několik přistěhovaleckých vln, příchod židovských kupců po obchodních stezkách z východu asi na přelomu 10./11. století
- ❖ vznik prvních židovských osad v pražském podhradí, poblíž Vyšehradu a na pravém břehu Vltavy
- ❖ ve 12. a 13. století vznik dalších židovských obcí
- ❖ právní postavení Židů stejné jako postavení jiných cizinců až do 1. křížové výpravy

- ❖ 1179 3. lateránský koncil – segregace, pozbytí právní ochrany
- ❖ 1215 4. lateránský koncil – zvláštní oděv a označení, zákaz konvertitům návrat, povolení vlastnit domy
- ❖ 1254 Statuta Judaeorum – privilegium Přemysla Otakara II., ochrana panovníka, vnitřní samospráva, *serviae camerae regiae*
- ❖ záruka stability a podmínek příznivých pro kulturní i hospodářský rozvoj židů, zejména v Praze – rozvoj židovské vzdělanosti (Jicchak ben Ja'akov, Jicchak ben Moše)
- ❖ ekonomická prosperita (obchod s penězi) vedla ke zvýšenému napětí a diskriminaci při obchodování s jinými komoditami
- ❖ pod vlivem zhoršení situace v Německu propukla vlna pronásledování židů i v českých zemích, pogromy v Čáslavi a Jindřichově Hradci (1337), v Třebíči a Znojmě (1338)

- ❖ největší pogrom o Velikonocích roku 1389 v Praze – obvinění ze znesvěcení hostií; zemřelo kolem tří tisíc židů (dodnes připomínka na Jom kipur – Avigdor Kara)
- ❖ Jom Tov ben Šlomo (Lipman) – *Sefer nicachon* (Kniha vítězství)
- ❖ za husitských válek oslabení královské moci, velká část královského regálu v rukou šlechty a měšťanstva – ekonomická činnost židů konkurencí měšťanstva
- ❖ v letech 1454-1506 vlna vypovídání židů z královských měst – stěhování do menších poddanských měst a vesnic
- ❖ na základě sporů s českými stavy židé dekretem Ferdinanda I. Habsburského roku 1541 vyhnáni z českého království – nařízení zrušeno až Maxmiliánem II. v roce 1567
- ❖ přes nepříznivý vývoj konec 15. století a počátek 16. století obdobím relativní hospodářské i duchovní prosperity

Vznik ghett

- ❖ oddělená židovská sídliště již od starověku – usnadnění vykonávání náboženských obřadů, dodržování tradic a zvyků, zajištění bezpečnosti, zajištění linearity židovských rodů, usnadnění obchodu
- ❖ pojem „ghetto“ v 16. století v Benátkách – r. 1516 Židé vypovězeni z města, usazují se na jednom z ostrovů, kde dříve stávaly slévárny (v it. *ghetto*) – *Ghetto Nuovo*
- ❖ r. 1555 bula papeže Pavla VI. *Cum nimis absurdum* – založení židovského ghetta v Římě
- ❖ do poloviny 17. století založena další ghetta ve všech centrálních oblastech Apeninského poloostrova
- ❖ postupné rušení a zanikání ghett v době osvícenství a židovské emancipace na základě ediktů a výnosů místních panovníků
- ❖ ve Francii zánik ghett v době Velké francouzské revoluce, v Habsburské monarchii otevření ghett za Josefa II. a zrušení po r. 1848

Příště...

„Zlatý věk“ židovského obyvatelstva v Čechách

Josefínské reformy

Židovská haskala